

ประโยค ป.ธ.๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๗

๑. ก็ เพราะพระพุทธพจน์ว่า ดูก่อนอนันท์ จริงอยู่ สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีความเกิดเป็นธรรมดา อาศัยเราเป็นกัลยาณมิตรแล้ว ย่อมพ้นจากความเกิดได้ ดังนี้ เป็นต้น พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้น ทรงเป็นกัลยาณมิตรที่สมบูรณ์ด้วยอาการทั้งปวง ฯ เพราะฉะนั้น เมื่อพระพุทธองค์นั้นยังเสด็จอยู่ กรรมฐานที่เรียนในสำนักพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นเท่านั้น จึงเป็นอันเรียนด้วยดีแล้ว แต่เมื่อพระองค์นั้นเสด็จปรินิพพานแล้ว บรรดาพระมหาสาวก ๘๐ องค์ พระมหาเถระ องค์ใดยังดำรงอยู่ ควรเรียนกรรมฐานในสำนักพระมหาเถระองค์นั้น แม้พระมหาเถระองค์นั้นไม่มี ตนมีความประสงค์จะเรียนกรรมฐานบทใด ก็พึงเรียนในสำนักพระชีณาสพผู้ทำฉาน ๔ หรือฉาน ๕ ให้บังเกิดด้วยอำนาจกรรมฐานบทนั้นแหละ แล้วเจริญวิปัสสนาซึ่งมีฉานเป็นปทัฏฐาน แล้วบรรลุถึงความสิ้นไปแห่งอาสวะ ฯ

ถามว่า ก็ พระชีณาสพ ย่อมประกาศตนว่า อาตมาเป็นพระชีณาสพหรือ ฯ ตอบว่า จะต้องพูดอะไรกันเล่า เพราะว่า พระชีณาสพ รู้ว่าใครเป็นคนทำแล้ว ย่อมประกาศ พระอัสสจตุตเถระ รู้ว่ากรรมฐานอันภิกษุรูปนี้เริ่มแล้ว ภิกษุรูปนี้เป็นผู้ทำจริง ดังนี้แล้ว ฟูลาดแผ่นหนังในอากาศ นั่งขัดสมาธิ ณ แผ่นหนังนั้น บอกกรรมฐานให้มีไซ้หรือ ฯ เพราะฉะนั้น ถ้าท่านผู้บำเพ็ญเพียรได้พระชีณาสพไซ้ ซ้อนั้นเป็นการดี ถ้าไม่ได้ไซ้ พึงเรียนกรรมฐานในสำนักของท่านผู้สูง ๆ ขึ้นไป บรรดาพระอนาคามี พระสกทาคามี พระโสดาบัน ปุถุชนผู้ได้ฉาน แม้ผู้ทรงพระไตรปิฎก ผู้ทรงสองปิฎก ผู้ทรงหนึ่งปิฎก แม้ว่า ท่านผู้ทรงหนึ่งปิฎกก็ไม่มี ท่านผู้ใดมีแม้พระสูตรนิกาย ๑ พร้อมทั้งอรรถกถาชำนาญ และตัวเธอเองเป็นลัทธิด้วย ก็พึงเรียนกรรมฐานในสำนักภิกษุนั้นเถิด ฯ

๒. บทว่า กายพหุสาธารณโต มีอธิบายความว่า ร่างกายนี้เป็นสาธารณะแก่ สัตว์มากชนิด คืออันดับแรกเป็นที่สาธารณะแก่หมู่หนอน ๘๐ จำพวกก่อน ๆ บรรดา หมู่หนอนเหล่านั้นจำพวกสัตว์ที่อาศัยผิวหนัง ก็กัดกินผิวหนัง จำพวกที่อาศัยหนังก็ กัดกินหนัง จำพวกที่อาศัยเนื้อก็กัดกินเนื้อ จำพวกที่อาศัยเอ็นก็กัดกินเอ็น จำพวกที่ อาศัยอัฐก็กัดกินอัฐ จำพวกที่อาศัยเยื่อในกระดูก ก็กัดกินเยื่อในกระดูก พวกมันเกิด แก่ ตาย ถ่ายอุจจาระและปัสสาวะอยู่ในร่างกายนั้นนั่นเอง ๆ อนึ่ง ร่างกายก็นับว่า เป็นเรือนตลอดด้วย เป็นโรงพยาบาลด้วย เป็นสุสานด้วย เป็นส้วมด้วย เป็นรางปัสสาวะ ด้วย ของพวกหมู่หนอนเหล่านั้น ๆ ร่างกายนี้นั้น ย่อมเข้าถึงความตายแน่แท้ เพราะ ความกำเริบแห่งหมู่หนอนแม่เหล่านั้น ๆ เปรียบเหมือนร่างกายนี้เป็นที่สาธารณะแก่ หมู่หนอน ๘๐ จำพวก ฉันทโต ก็ ย่อมเป็นที่สาธารณะแก่ปัจจัยทั้งหลายแห่งความตาย ทั้งที่เป็นไปภายใน ได้แก่ โรคหลายร้อยชนิด ทั้งที่เป็นภายนอก ได้แก่ สัตว์มีพิษ เช่น งูและแมลงป่อง เป็นต้น ฉันทัน ๆ เปรียบเหมือนอาวุธทั้งหลายมีลูกศร หอก หอกซัด และก้อนหิน เป็นต้น อันมาจากทิศทั้งปวง ย่อมตกลงที่เป้า อันเขาดั่งไว้ ณ ถนนใหญ่ สีแพร่ง ฉันทโต อุบัติหะทั้งหลายทั้งปวงก็ตกลงมาแม่ที่ร่างกาย ฉันทัน ๆ ร่างกายนี้นั้น ย่อมเข้าถึงความตายแน่แท้ เพราะความตกลงแห่งอุบัติเหตุทั้งหลายแม่เหล่านั้น ๆ เพราะ เหตุนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสไว้ว่า "ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ เมื่อกลางวันผ่านไปแล้ว เมื่อกลางคืนย่างเข้ามา ย่อมพิจารณาเห็นดั่งนี้ว่า "ปัจจัยแห่ง ความตายของเรามากแล คือ กุฬิงกัตเรภิกษุก็ได้ ๆ ลฯ ภาวะคือกาลกิริยานั้น พึงเป็น อันตรายแก่เรา ท่านผู้บำเพ็ญเพียรพึงระลึกลงถึงความตาย โดยร่างกายเป็นที่สาธารณะ แก่สัตว์และปัจจัยแห่งความตายมากชนิด ดังพรรณนามาฉะนี้ ๆ

—◆—
ให้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๘
แปล ไทยเป็นมคธ
พ.ศ. ๒๕๔๗

๑. มมณฺหิ อานนฺท กุลฺยาณมิตฺตํ อาคมฺม ชาตฺธิธฺมฺมา สดฺดา ชาตฺติยา ปริมฺจจนฺตํตีอาทิวจฺจนโต ปน สมฺมาสมฺพุทฺโธเยว สพฺพการสมฺปนฺโน กุลฺยาณมิตฺโต ๑ ตสฺมา ตสฺมี สติ ตสฺเสว ภควโต สนฺติเก คหิตํ กมฺมฏฺฐานํ สุคฺคหิตํ โหติ ปรินิพฺพุเต ปน ตสฺมี อสํติยา มหาสวเกสุ โย ธฺรติ ตสฺส สนฺติเก คเหตุํ วจฺจติ ตสฺมีปิ อสติ ยํ กมฺมฏฺฐานํ คเหตุกาโม โหติ ตสฺเสว วเสน จตฺตูกกปฺลยจกฺขณานานิ นิพฺพุตเตตฺวา ฉานปทฺฏฺฐานํ วิปฺสสนํ วฑฺฒเตตฺวา อาสวกฺขยปฺตตสฺส ชีณาสวสฺส สนฺติเก คเหตุพฺพํ ๑ ก็ ปน ชีณาสโว อหํ ชีณาสโวติ อตฺตานํ ปกาเสตฺติ ๑ ก็ วจฺจตฺตพฺพํ การกภาวํ หิ ชานิตฺวา ปกาเสติ นนุ อสฺสคฺคตฺตเดโร อารทฺธํ อิมสฺส ภิกฺขุโน กมฺมฏฺฐานํ การโก อยฺนติ ชานิตฺวา อากาเส จมฺมชณฺฑํ ปฺลยเปตฺวา ตตฺถ ปฺลลฺงเกน นิสฺสินฺโน กมฺมฏฺฐานํ กเถสํติ ๑ ตสฺมา สเจ ชีณาสวํ ลภติ อิจฺเจตํ กุสฺลํ โน เจ ลภติ อนาคามิสกฺทาคามิสโตตฺตปฺนฺนชฺฌานลาภิ-
ปฺลฺยชฺชนติปฺฏกธฺรทวิปฺฏกธฺรเอกปฺฏกธฺเรสุ นฺริมสฺส นฺริมสฺส สนฺติเก เอกปฺฏกธฺเรปิ อสติ ยสฺส
เอกสงฺคีติปิ อฏฺจกถาย สทฺธี ปคฺฉนา สยณฺจ ลชฺซี โหติ ตสฺส สนฺติเก คเหตุพฺพํ ๑

(วิสุทธิมรรค ภาค ๑ กมฺมฏฺฐานกฺกทมนิทฺเทศ หน้า ๑๒๓-๑๒๔)

๒. กายพฺพสาธารณโตติ ๑ อโย กายโย พฺพสาธารโณ อสํติยา ตาว กิมิกฺุลาณํ
สาธารโณ ๑ ตตฺถ จวินิสฺสิตา ปาณา ฉวี ชาทฺนติ จมฺมนิสฺสิตา จมฺมํ ชาทฺนติ มํสนิสฺสิตา มํสํ
ชาทฺนติ นุหารุณิสฺสิตา นุหารุํ ชาทฺนติ อฏฺจนิสฺสิตา อฏฺจํ ชาทฺนติ มิณฺชนิสฺสิตา มิณฺชํ ชาทฺนติ
ตตฺถเดว ชายนฺติ ชียฺยนฺติ มิยฺยนฺติ อฏฺจจารปฺตสวํ กโรนฺติ ๑ กายโย จ เนสํ ปสฺสูติ-ชฺรณฺเจว
คิลาณสาธา จ สฺสุสาณณฺจ วจฺจกฺกฺวิ จ ปฺตสวาทโณมิกา จ ๑ สวายํ เตสมฺปิ กิมีนํ ปโกเปน มรณํ
นิคฺจจติเยว ๑ ยถา จ อสํติยา กิมิกฺุลาณํ เอวํ อชฺฌมตฺติกาณํเยว อนนฺก-สตาณํ โรคาณํ
พาหิรานณฺจ อหิวิจฺฉิกาทินํ มรณสฺส ปจฺจยานํ สาธารโณ ๑ ยถา หิ
จาทุมฺมทปฺปเด จปิเต ลกฺขมฺหิ สพฺพทิสฺสํหิ อาคตา สรตฺตติโตมฺรปฺสาธาทโย นิปตฺนติ เอวํ
กายเยปิ สพฺพปฺพทฺทวา นิปตฺนติ ๑ สวายํ เตสมฺปิ อฺปฺพทฺทวานํ นิปาเตน มรณํ นิคฺจจติเยว ๑
เตนาท ภควา อึธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิวเส นิกฺขณฺเต รตฺติยา ปฏฺิหิตาย อิติ ปฏฺิสณฺจิจฺจติ พฺพกา
โซ เม ปจฺจยมา มรณสฺส อหิ วา มํ ทํเสยฺย เตน เม อสฺส กาลกิริยา โส มมสฺส อนฺตราโยติ
๑ เอวํ กายพฺพสาธารณโต มรณํ อนุสฺสริตพฺพํ ๑

(วิสุทธิมรรค ภาค ๒ อนุสฺสติกมฺมฏฺฐานนิทฺเทศ หน้า ๘๘-๘๙)